

voorzag, zou het Openbaar Ministerie enkel bevoegd zijn met betrekking tot zgn. interne misdrijven, d.w.z. misdrijven gepleegd door (personeels)leden van de Europese instellingen. De bevoegdheid van het op te richten Europees Openbaar Ministerie zou wat dat betreft sterk gelijksporen met de huidige bevoegdheden van OLAF. In een tweede fase zou er binnen de bestaande nationale vervolgingsinstanties een Europees gedelegeerd Openbaar Ministerie worden opgericht, dat bevoegd zou zijn voor de vervolging van communautaire inbreuken. Deze nationale magistraten zouden dan a.h.w. een Europees petje krijgen: maar ook hier kan moeilijk sprake zijn van een delegatie van bevoegdheden, aangezien er op dat ogenblik nog geen centraal Europees Openbaar Ministerie zal zijn dat bevoegdheden zal kunnen delegeren. De oprichting van het eigenlijk Europees Openbaar ministerie wordt door het Comité van Wijzen immers pas voorzien in een derde stadium, waarin via een wijziging van het Verdrag van Rome, in een verdragsrechtelijke basis voor het Europees Openbaar Ministerie wordt voorzien. Het is duidelijk dat de optie om het Europees Openbaar Ministerie een juridische basis te geven in het EG-Verdrag zelf juridisch de meeste orthodoxe, maar tegelijkertijd de meest moeilijke is. Een wijziging van het Verdrag van Rome vereist immers de unanimitéit van alle lidstaten, terwijl voor artikel 280, § 4 EG een gekwalificeerde meerderheid zou volstaan. Deze moeilijkheid is niet alleen van politieke, maar ook van juridische aard. Indien de oprichting van het Europees Openbaar Ministerie bij verordening zou gebeuren, dan heeft deze als bepaling van secundair gemeenschapsrecht voorrang op eventueel strijdige bepalingen uit de grondwetten van de lidstaten⁶, terwijl een verdragswijziging eerst conform de constitutionele vereisten van elke lidstaat dient geratificeerd te worden. Het is echter maar de vraag of artikel 280 EG een voldoende basis kan zijn voor de oprichting van een Europees Openbaar Ministerie. Het rapport DELMAS-MARTY wijst er terecht op dat artikel 280 EG misschien wel als juridische basis kan dienen voor het uitvaardigen van een aantal regels van materieel Europees strafrecht, maar in het licht van het voorbehoud in artikel 280, § 4 EG niet als basis kan functioneren voor de oprichting van een Europees parket.

Het gebrek aan een communautaire rechtsbasis doet echter niets af aan het feit dat de verdragsrechtelijke creatie van een Europees parket

zich sneller kan voordoen dan verwacht. De turbulente verwickelingen van 1999 en de evolutie van de geesten die zich ingevolde daarvan heeft voorgedaan, zouden er wel eens voor kunnen zorgen dat de oprichting van een Europees parket sneller werkelijkheid wordt dan de opstellers van het *Corpus juris* oorspronkelijk hadden durven dromen...

Guy STESENS

Criminografische basisinformatie

Verbetering van de vragenlijst van de Veiligheidsmonitor en meer in het bijzonder de Module Politiefunctيونeren

1. INLEIDING

De Veiligheidsmonitor is een grootschalige bevolkingsenquête rond veiligheid en politie. Deze bevolkingsenquête werd in België reeds in 1997 en in 1998 gerealiseerd door de Algemene Politiesteundienst, afdeling 'Politiebeleids-ondersteuning' (APSD-PBO), op vraag van de Minister van Binnenlandse Zaken. In 1997 werd de veiligheidsmonitor afgenomen op federaal niveau en in de gemeenten met een Veiligheids- en Samenlevingscontract en/of de gemeenten die deel uitmaakten van een IPZ-pilootproject. In vergelijking met het eerste jaar hield de Veiligheidsmonitor van 1998 reeds een aantal verbeteringen in. Deze verbeteringen hadden voornamelijk betrekking op het vergroten van de steekproef, de mogelijkheid om als niet-contractgemeente en niet IPZ-pilootproject via een lokale opstap deel te nemen aan de enquête en het uitbreiden van de Veiligheidsmonitor met de mogelijkheid tot een schriftelijke enquête. Inhoudelijk en methodologisch werden zo weinig mogelijk veranderingen aangebracht (SCHARFF, 1998).

De Veiligheidsmonitor is een belangrijk beleidsgericht instrument en voorziet zowel het federaal als het lokaal niveau van bruikbare informatie over buurtproblemen, onveiligheidsgevoelens, slachtofferschap, politiefunctيونeren en preventie. In tegenstelling tot andere instrumenten en statistieken, levert de Veiligheidsmonitor feitelijke gegevens, die rechtstreeks afkomstig zijn van de burger en dus los staan van politieke en/of gerechtelijke organisaties (SCHARFF, 1997). Wat betreft slachtofferschap vormt zij bovendien een zinvolle aanvulling op de officiële

---

6. H.v.J., *Internationale Handelsgesellschaft mbH v. Einfuhr- und Vorratstelle für Getreide und Futtermittel*, zaak 11/70, *Jur.* 1970, 1125.

politie en gerechtelijke statistieken, die geconfronteerd worden met het 'dark number' fenomeen. Aan de hand van de in de Veiligheidsmonitor verzamelde informatie worden de beleidsactoren, zowel op federaal als lokaal niveau, in de mogelijkheid gesteld hun beleid te ontwikkelen, bij te sturen of te evalueren en dit in het licht van de noden van de bevolking.

2. ONDERZOEK

Uit een analyse, gevoerd door de APSD-PBO, bleek de vragenlijst van de Veiligheidsmonitor zowel op methodologisch als op inhoudelijk vlak voor verbetering vatbaar en dit met het oog op het maximaliseren van de Veiligheidsmonitor als beleidsinstrument. Vooral de bestaande module 'politiefunctie-nen' bleek onvoldoende relevante en bruikbare beleidsinformatie aan te reiken. Naast de module 'politiefunctie-nen' werden tevens vragen uit de overige modules als problematisch bestempeld. Gehanteerde termen bleken te vaag en voor verschillende interpretaties vatbaar. Bovendien kenden de vragen op methodologisch vlak een aantal hiaten, zoals dubbele negaties, meerdimensionele vragen, cross-culturele verschillen en suggestieve vraagstelling.

Naar aanleiding van hogervermelde kritieken werd op vraag van de Minister van Binnenlandse Zaken en de gouverneur van Antwerpen een onderzoek uitgevoerd ter verbetering van de vragenlijst van de Veiligheidsmonitor en meer in het bijzonder de module 'politiefunctie-nen'.¹

2.1. Doelstelling

De opdracht van het onderzoek was tweeledig. Een eerste luik had betrekking op de ontwikkeling van een nieuwe module 'politiefunctie-nen'.² De te ontwikkelen vragen moesten toelaten de beeldvorming van de bevolking over het politiefunctie-nen te verzamelen.

Een tweede luik betrof een studie van de overige modules op inhoudelijk en methodologisch vlak met het oog op het formuleren van suggesties ter verbetering van de vragenlijst en meer in het bijzonder de als problematisch aangeduide vragen, ressorterend onder de overige modules van de Veiligheidsmonitor.

Bij het uitvoeren van de opdracht diende men zoveel mogelijk rekening te houden met het longitudinaal karakter van de Veiligheidsmonitor. Dit veronderstelde het voortdurend afwegen van de inhoudelijke en/of methodologische verbeteringen enerzijds en het behoud van de vergelijkbaarheid ten opzichte de twee vorige jaargangen (1997 en 1998) anderzijds. Bovendien diende het definitieve voorstel van de aangepaste module politiefunctie-nen en de vragenlijst in haar geheel, in twee cross-cultureel equivalente versies te worden opgesteld, met name één Nederlandstalige en één Franstalige versie.

2.2. Methodologie

Luik 1.

In het kader van het eerste luik van het onderzoek werden cognitieve groepsinterviews georganiseerd, met als objectief het inventariseren van alle relevante elementen omtrent de beeldvorming van de politie en het politiefunctie-nen bij de bevolking. De groepen werden bijgevolg samengesteld uit burgers gedifferentieerd naar leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Deze keuze ligt in het verlengde van de opzet van de Veiligheidsmonitor, die zich richt tot een lekenpubliek. Deze cognitieve groepsinterviews stelden de onderzoekers concreet in staat verwachtingen, ervaringen, kennis en beeldvorming van de politiediensten bij burgers te verzamelen. Een ontwerp van topiclijst voor deze interviews werd op basis van een beknopte literatuurstudie inzake politie en politiefunctie-nen en 'brainstorming' onder de onderzoekers geredigeerd. Hierbij stond het uiteindelijke doel van deze cognitieve groepsinterviews uiteraard centraal, met name het genereren van items en vragen voor het verzamelen van informatie over de beeldvorming van politie en politiefunctie-nen bij de bevolking. De topiclijst bestond uit 17 topics verdeeld over vijf thema's, met name beeldvorming van politie, verwachtingen ten aanzien van politie, eigenschappen van het politieoptreden, taken van de politie en de relatie tussen de burger en de politie. Met het oog op het inzichtelijk maken van de topiclijst, wordt vervolgens per thema een beknopt overzicht van de inhoud weergegeven. In het kader van het eerste thema werden de respondenten bevraagd over het verloop van een typische dag van de politie, het beeld van een typische politieagent en zijn beroep. Met betrekking tot het thema verwachtingen ten aanzien van de politie werden een aantal situaties – inbraken, verkeerssituatie, geluidsoverlast, ... – aan de respondenten voorgelegd, waarbij hun gevraagd werd aan te geven welk

1. Dit onderzoek werd uitgevoerd in nauwe samenwerking tussen de projectgroep 'Veiligheidsmonitor' van de APSD (E. RENDERS, S. BOGAERTS en A. VAN MEERBEECK), de U.L.G. (M. VANDEKEERE, M. DE KERSCHIETER, R. DOUTRELEPONT en A. LEMAITRE) en de K.U.L. (M. VANDERHALLEN, S. PLEYSIER, G. VERVAEKE en J. GOETHALS).

2. Wanneer in de Veiligheidsmonitor wordt gesproken over politie, politiediensten en/of politiefunctie-nen, hebben deze termen betrekking op de drie reguliere politiediensten.

beeld zij hadden over de wijze waarop zulke situaties in realiteit worden aangepakt en ook welke verwachtingen zij in zulke situaties ten aanzien van politie hebben. In een derde thema kwamen de eigenschappen van het politieoptreden aan bod. De respondenten werden gevraagd aan een lijst van eigenschappen hun appreciatie toe te kennen en tevens andere, voor hun belangrijke eigenschappen te formuleren. Inzake de taken van de politie hadden de vragen betrekking op de taken die de politie uitvoert en het belang dat door de respondenten aan deze taken gehecht wordt. Het thema betreffende de relatie tussen de burger en de politie hield een bevraging in van de relatie en een mogelijkheid tot samenwerking tussen de burger en de politie. Een oefening aangaande de verwachtingen ten aanzien van de nieuwe politie diende ter afsluiting van de interviews.

Tijdens de cognitieve groepsinterviews werd voornamelijk gebruik gemaakt van de techniek van het *hardop denken* en het *uitvoerig doorvragen* (NUTYS, 1997). Daarnaast werd er ruime aandacht besteed aan de techniek van het *gericht doorvragen* naar begrippen die enerzijds door de onderzoekers werden aangeboden en anderzijds spontaan door de respondenten zelf werden aangereikt. De respondenten werden tevens aangespoord niet enkel eigen ervaringen doch ook ervaringen van andere personen mee te delen om zo de diversiteit aan mogelijke ervaringen en gezichtspunten te maximaliseren. Voor het Waalse landsgedeelte werden twee groepsinterviews georganiseerd in Luik (totaal 24 respondenten) en voor Vlaanderen drie (twee in Leuven, één in Antwerpen; totaal 18 respondenten).

Naast de bevraging van leden uit de bevolking was er tevens een beperkte bevraging van experts op het domein van politie en politiefunctieneren. Gezien het sterk oriënterende karakter van de eerste fase van dit onderzoek en gelet op de behoefte om zoveel mogelijk diepgang te creëren, werd ervoor geopteerd het focusinterview als dataverzamelmethode te hanteren (MASO en SMALING, 1998; SEGERS, 1987). Er werden drie beleidsverantwoordelijken van de politie bevraagd over beeldvorming van politie en politiefunctieneren, relevante items en vragen voor de Veiligheidsmonitor en welke informatie door middel van de Veiligheidsmonitor verzameld moest worden.

Luik 2.

Wat betreft het tweede luik van het onderzoek werd de vragenlijst van de Veiligheidsmonitor 1998 aan een grondige zowel methodologische als – waar opportuun – inhoudelijke herziening

onderworpen. In die optiek werden meerdere bronnen gehanteerd, met name de bundel 'Vragenlijst Veiligheidsmonitor: overzicht van problemen en mogelijke wijzigingen' (BOGAERTS en VAN MEERBEECK, 1999), de bundel 'opmerkingen en suggesties in verband met de aanpassing van de vragenlijst Veiligheidsmonitor' geuit in het Begeleidingscomité Veiligheidsmonitor (d.d. 05/02/1999), een studie uitgevoerd door het ISPO (Interuniversitair Steunpunt Politiek Opinieonderzoek) met als titel 'Methodologische ondersteuning van de Veiligheidsmonitor' (BILLET, PLEYSIER, PICKERY en HAJNAL, 1998) en een verzameling van de gangbare richtlijnen en literatuur inzake de constructie van vragenlijsten in het bijzonder en meer algemeen, de methodologie van het sociaal-wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast werd tevens een beroep gedaan op mogelijk relevante criminologisch-criminografische literatuur. Vanuit het hierboven beschreven bronnenmateriaal werden de verschillende modules van de Veiligheidsmonitor besproken. Waar mogelijk werden suggesties geformuleerd ter verbetering van de vragenlijst. Naast suggesties met betrekking tot aanpassingen van de vragen *in se*, werden eveneens suggesties betreffende nieuwe vragen uitgewerkt.

2.3. Resultaten

Luik 1.

De 'ruwe' data, zijnde een neerslag van de cognitieve groepsinterviews en de focusinterviews, stonden uiteraard niet *an sich* garant voor een kwalitatief hoogstaand eindproduct, met name een nieuwe, verbeterde module politiefunctieneren. Hieraan gingen, naast de analyses van de groepsinterviews en de focusinterviews, meerdere werkvergaderingen tussen alle betrokken personen in de onderzoeksovereenkomst (de onderzoekers van Luik en Leuven, en de werkgroep 'Veiligheidsmonitor' binnen de APSD-PBO) vooraf. Dit 'rijpingsproces' was een voortdurend afwegen tussen beide landstalen en tussen theoretische bedenkingen en praktische overwegingen. Bovendien zag het streven naar een zo groot mogelijke volledigheid en specificiteit zich soms gecounterd door de praktisch-methodologische limieten inherent aan de vragenlijst van de Veiligheidsmonitor.

Het bovenstaande indachtig, werd de constructie van de module en de keuze van de individuele vragen in niet-onbelangrijke mate geleid door (1) de eigenheid van een telefonische enquête, (2) de aanwezigheid van zowel algemene attitudes als zeer specifieke opinies in het discours van de respondenten, (3) het door de res-

pondenten toegekende belang aan de kwaliteit van het politiebureau en zijn agenten, (4) de mogelijkheid via de vraagstelling ook (en vooral) te peilen naar verwachtingen en prioriteiten bij de burgers t.a.v. politie en politiebureau, (5) het duidelijke verschil in kennis betreffende de drie politiediensten.

De uiteindelijke operationalisering, of anders gezegd de concrete ontwikkeling van items voor de module 'politiefuncties' steunde enerzijds op de hierboven vermelde richtlijnen en anderzijds uiteraard op de 'idées-clés' die door een nauwgezette analyse uit de cognitieve groepsinterviews en de focusinterviews naar voor kwamen. We beschrijven in wat volgt beknopt de algemene principes die inzake politiefuncties uit de groepsinterviews gededuceerd werden. Op die manier kunnen drie capitaale aandachtspunten aangaande de constructie van een nieuwe module 'politiefuncties' onderscheiden worden. Het betreft:

- de algemene beeldvorming bij de burgers over het functioneren van de politiediensten, inclusief de beeldvorming over het politiefuncties in interactie met de burger enerzijds, en met justitie anderzijds;
- de perceptie van de burger over de professionele en communicatieve kwaliteiten en vaardigheden van de politiediensten;
- het belang door de burger gehecht aan de verschillende taken van de politiediensten en de perceptie van de burger over de manier waarop deze taken volbracht worden.

Een eerste thema is dus de algemene beeldvorming bij de burgers over het politiefuncties. Op basis van wat uit de groeps- en focusinterviews naar voor is gekomen, wordt gepeild naar de perceptie van de respondenten over de kwaliteit van het politiefuncties, zowel op federaal als op lokaal niveau. Wat betreft het federale niveau wordt niet louter het interne functioneren van de politiediensten als bepalend voor de algemene beeldvorming hieromtrent gezien; ook de link en de samenwerking met zowel justitie als de bevolking is in dit kader noodzakelijk, zo bleek uit de interviews. Wat het 'lokale niveau' betreft, ligt de nadruk op de 'nabijheid' en de 'zichtbaarheid' van de politiediensten. Concreet wordt gepeild naar de tevredenheid onder de bevolking wat betreft: de houding en het gedrag van de politiediensten, de transparantie en communicatie van hun activiteiten, de aanwezigheid van de politiediensten in de straat, en de vlotheid waarmee de politiediensten te contacteren zijn.

Een tweede thema beslaat de kwaliteiten van de politiediensten. De constructie van de vragen

werd enerzijds gebaseerd op een analyse van de interviews en anderzijds op een recent onderzoek van de Minister van Binnenlandse zaken (SCHREURS, VERVAEKE, GOETHALS en VANDER STEENE, 1999). In dit onderzoek liggen de toekomstige wervings- en selectiecriteria voor de geïntegreerde politie verrat. Op basis van beide bronnen werden voor een bevraging in de Veiligheidsmonitor de volgende vijf kwaliteiten geselecteerd: betrouwbaarheid, contactvaardigheid, dienstvaardigheid, inzet en verantwoordelijkheid. Deze kwaliteiten werden geoperationaliseerd in items die peilen naar de perceptie van de burger over de aanwezigheid van deze kwaliteiten bij politieagenten en rijkswachters tijdens de uitoefening van hun beroep.

Het derde thema tenslotte, behandelt de perceptie van de bevolking over de taken van de politiediensten. Gezien de omvang van het politieel takenpakket diende er voor een bevraging binnen de Veiligheidsmonitor een selectie van taken te worden gemaakt. Hierbij werd getracht zo volledig mogelijk te zijn, zonder evenwel te vervallen in het hanteren van 'containerbegrippen'. Bovendien werd gezocht naar een selectie 'politietaken' die concreet en zichtbaar zijn voor de bevolking maar niettemin een valide selectie uit het totale pakket aan taken vertegenwoordigt. Het betreft in *concreto* volgende globale taken van politie: criminaliteit bestrijden, vandalisme en hooliganisme aanpakken, ordehandhaving, verkeer, slachtofferbejegening, patrouilleren, georganiseerde misdaad bestrijden en de drugshandel bestrijden. Alhoewel niet expliciet in de items terug te vinden, wordt ook hier – impliciet dus – een opsplitsing naar 'federale' en 'lokale' politietaken gemaakt.

Voor elke taak wordt gevraagd in welke mate de respondent dit een voor de politiediensten belangrijke taak vindt en of de politiediensten de desbetreffende taak al dan niet naar behoren uitvoeren. Een combinatie van beide antwoorden stelt ons in staat de verwachtingen van de burgers ten aanzien van elk van de opgenomen taken te achterhalen, wat de beleidsrelevantie van dit thema bijgevolg ook verhoogt.

Luik 2.

Het tweede luik van de onderzoeksovereenkomst bevat het opstellen van zowel inhoudelijke als methodologisch-technische suggesties wat betreft alle modules van de Veiligheidsmonitor, met uitzondering van de module 'politiefuncties'. Het betreft in *concreto* aanpassingen met betrekking tot volgende onderdelen: 'contact', 'algemene vragen', 'buurtproblemen', 'onveiligheidsgevoelens', 'slachtofferschap en

aangiftegedrag', 'andere politiecontacten', 'preventie' en 'achtergrondkenmerken'.

Een eerste niet onbelangrijke wijziging aan de bestaande vragenlijst ligt in de bevraging van de 'buurtproblemen'. Gezien in de versie 1998 enkel de prevalentie van buurtproblemen bevestigd werd (komt vaak, soms of bijna nooit voor) en dit in het verleden de nodige interpretatieproblemen met zich meebracht (cf. 'hondenpoep'), suggereren wij niet langer naar de prevalentie maar naar de probleemervaring van buurtproblemen te peilen. Ten tweede werd ook de module 'onveiligheidsgevoelens', ditmaal vanuit de bestaande literatuur rond deze problematiek, aanzienlijk gewijzigd. De oorspronkelijke vragen peilen immers enkel naar de 'cognitieve component' (ingeschatte slachtofferkans) van onveiligheidsgevoelens; nochtans blijkt uit de literatuur rond dit thema dat naast een cognitieve component, ook een affectieve en gedragsmatige component te onderscheiden zijn (zie o.a. GOETHALS, DE BOYE en FUNAUT, 1999). Wij suggereerden om de oorspronkelijke vraag te behouden, in combinatie met een vraag die peilt naar de affectieve component van onveiligheidsgevoelens. Gezien elders in de vragenlijst ook mijdingsgedrag (cf. gedragsmatig) aan bod komt, sluit de nieuwe versie van de Veiligheidsmonitor dus nauwer aan bij wat in de literatuur – theoretisch – onder 'onveiligheid' verstaan wordt. Naast de twee eerder ingrijpende veranderingen die hierboven beknopt worden beschreven, bevat het onderzoek nog een groot aantal 'minder omvattende' suggesties naar zowel inhoud als vorm. Op inhoudelijk vlak hadden deze suggesties grotendeels betrekking op de operationalisering en concretisering van vage termen die in het verleden voor meerdere interpretaties vatbaar waren gebleken. In de Veiligheidsmonitor 1998 werd bv. gepeild naar de tevredenheid van de burger over de bereikbaarheid en de beschikbaarheid van de politiediensten. Naast het feit dat het twee onderscheiden facetten betreft, bleek uit de cognitieve groepsinterviews tevens dat de respondenten hetzij geen onderscheid maakten tussen beide begrippen, hetzij de begrippen diverse interpretaties toekenden. Een concretisering en operationalisering van de termen was dus een noodzakelijke voorwaarde met het oog op het vrijwaren van de begripsvaliditeit. Met andere woorden, meet men met deze vraag ook wat men wil meten? In die optiek werd, rekening houdend met het gebrek aan eenduidige synoniemen voor hogervermelde termen, geopteerd voor een opsplitsing in deelvragen, die samen elk begrip afzonderlijk inventariseren. Bereikbaarheid werd opgesplitst in de telefonische en ruimtelijke bereikbaarheid en beschikbaarheid werd

vertaald in termen van 'snelheid van tussenkomst' en 'tijdsbesteding aan het probleem'.

Suggesties met betrekking tot de vraagvorm werden geformuleerd conform methodologische consequenties in grondregels.

Een herhaaldelijk geformuleerde suggestie heeft betrekking op het eenduidige karakter van de vraagstelling. Meermaals peilde een vraag naar meerdere attitudeobjecten. Bijvoorbeeld de vraag naar tevredenheid inzake bereikbaarheid en beschikbaarheid van de politiediensten. De suggestie luidde dan ook een opsplitsing in deelvragen per attitudeobject te maken. Een andere veel voorkomende methodologische inconsistentie heeft betrekking op de subjectieve vraagstelling. Indien werd gevraagd 'voelt u zich wel eens onveilig', suggereert de tussenvoeging 'wel eens' reeds de aanwezigheid van enig onveiligheidsgevoel bij de respondent. Bij zulke vragen werd aanbevolen de tussenvoeging weg te laten. Een derde methodologische bedenking, waarmee de vragenlijst regelmatig geconfronteerd werd, is de dubbele negatie. Bij vragen als 'gebeurt het dat u bepaalde plekken in de gemeente mijdt omdat u ze niet veilig vindt', wordt de dubbele negatie op indirecte wijze gerealiseerd en is het niet ondenkbeeldig dat respondenten hier problemen mee hebben. De oplossing ligt in het vervangen van de term 'niet veilig' door 'onveilig'.

Voor een aantal algemene aanbevelingen bij de constructie van gestandaardiseerde vragenlijsten wordt verwezen naar BILLIET (1990-1993) (zie ook BILLIET e.a., 1990; BILLIET e.a. 1998). De specifieke suggesties steunen in grote mate, althans wat betreft hun methodologisch-technisch karakter, op deze eerder algemene bedenkingen. Deze lijst van aanbevelingen is een waardevol en bruikbaar instrument dat noodgedwongen bij elke constructie, herwerking of aanpassing – hoe miniem ook – van een vragenlijst, het uitgangspunt dient te zijn. Het spreekt voor zich, en ook dit kwam reeds naar voor, dat de onderzoeker bij het veranderen van een bestaande vragenlijst steeds een kosten-batenanalyse (verbeteren van de kwaliteit/verliezen van de vergelijkbaarheid) dient te maken, en dat een verandering met andere woorden niet steeds een verandering ten goede is.

3. *BESLUIT*

Het eindproduct van het onderzoek (PLEYSIER, VANDERHALLEN, VANDEKEERE, DE KERSCHIETER, VERVAEKE, GOETHALS, DOUTRELEPONT en LEMAITRE, 1999), zijnde een herwerkte versie van de module 'politiefunctie' en een lijst van suggesties met betrekking tot de overige modu-

les van de Veiligheidsmonitor, werd ter goedkeuring aan de bevoegde beleidsinstanties voorgelegd. In het kader van de finale eindbeslissing wat betreft de versie 2000 werd in de mate van het mogelijke gestreefd naar aansluiting met de negen prioriteiten van het federaal veiligheids- en detentieplan van de overheid. Eén van de aanpassingen heeft betrekking op het invoegen van de drugsproblematiek bij de module 'buurtproblemen'. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de prioriteit 'een rem zetten op de met drugs verbonden problemen en criminaliteit'. De aanpassingen gebeurden in een technische werkgroep, opgericht op vraag van de Minister van Binnenlandse Zaken en bestaande uit leden van de APSD, deskundigen uit de academische wereld, de drie politiediensten en vertegenwoordigers van diverse beleidsinstanties.

M. VANDERHALLEN, S. PLEYSIER, G. VERVAEKE en J. GOETHALS

REFERENTIES

BILLIET, J.B. (1990). *Methoden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek: Ontwerp en dataverzameling*. Leuven, Acco.

BILLIET, J., LOOSVELDT, G. en WATERPLAS, L. (1990). *Het survey-onderzoek onderzocht: effecten van het ontwerp en gebruik van vragenlijsten op de kwaliteit van de antwoorden*. Leuven, Departement Sociologie.

BILLIET, J. (1993). *Ondanks beperkt zicht. Studies over waarden, ontzuiling en politieke veranderingen in Vlaanderen*. SOI/KULeuven. Brussel, VUBPress.

BILLIET, J., PLEYSIER, S., PICKERY, J. en HAJNAL, I. (1998). *Methodologische ondersteuning van de Veiligheidsmonitor. Opmerkingen vanuit ISPO. Bulletin nr. 1998/30 van het ISPO*. Leuven, ISPO.

BOGAERTS, S. en VAN MEERBEECK, A. (1999). *Questionnaire Moniteur de sécurité: Aperçu des Problèmes et d'Eventuelles Modifications*. Groupe de Projet Moniteur de Sécurité. Service Général d'Appui Policier.

MASO, I. en SMALING, A. (1998). *Kwalitatief onderzoek: praktijk en theorie*. Amsterdam, Boom.

NUYTS, K. (1997). *Kwalitatieve geldigheidscontrole bij een survey-onderzoek: II. Toepassing van cognitieve interviewtechnieken*. Leuven, Departement Sociologie.

GOETHALS, J., DE BOYE, A. en FIJNAUT, C. (1999). *Criminaliteit en onveiligheidsgevoelens in de Limburgse ex-mijngemeenten*. Samenleving, Criminaliteit & Strafrechtspleging, 16. Leuven, Universitaire Pers.

PLEYSIER, S., VANDERHALLEN, M., VANDEKEERE, M., DE KERSCHIETER, M., VERVAEKE, G., GOETHALS, J., DOUTRELEPONT, R. en LEMAITRE, A. (1999). *Convention: Amélioration du questionnaire de l'enquête 'Moniteur de Sécurité' et plus particulièrement du module 'Fonctionnement policier'*. KUL/ULG.

SCHARFF, P. (1997). "De bevolking systematisch bevroegd over criminaliteit en onveiligheid". *Pretekst* 14, 3-7.

SCHARFF, P. (1998). "Veiligheid gemeten. De Veiligheidsmonitor: een systematische bevraging van de bevolking", *Politeia* 9, 17-19.

SCHREURS, B., VERVAEKE, G., GOETHALS, J. en VANDER STEENE, G. (1999). *Testen voor werving en selectie: eindrapport*. KULeuven. Faculteit Rechtsgeleerdheid: Afdeling Strafrecht, Strafverordening en Criminologie.

SEGBERS, J.H.G. (1987). *Methoden voor de sociale wetenschappen, deel I*. Assen, Van Gorcum.

Hold-ups in België

Was 1998 een jaar van verandering?

Hold-ups zijn een buitengewoon gewelddadig crimineel fenomeen dat jammer genoeg steeds vaker opduikt. Sommige tekenen wijzen er evenwel op dat 1998 het jaar van de verandering was.

DEFINITIE

Sinds 1976 gebruiken de gerechtelijke overheden en de politiediensten het begrip *hold-up*³ om bepaalde diefstallen gewapenderhand aan te duiden.

Een hold-up werd gedefinieerd als "de diefstal of de afpersing, of de poging ertoe, gepleegd hetzij in een plaats waar ingevolge beroepsactiviteiten belangrijke gelden of waarden voorhanden zijn of kunnen zijn, hetzij op personen die beroepshalve in het bezit zijn van belangrijke

3. Omzendbrief 55/77 van 16 november 1977 van het Parket van het Hof van Beroep van Brussel.